

С. Я. Король,
д. е. н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0958-87203>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.17.5

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ: ВИБІР БУХГАЛТЕРСЬКОГО ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ

S. Korol,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department
of Accounting and Taxation, State University of Trade and Economy

DIGITAL TRANSFORMATION OF BUSINESS: SELECTION OF ACCOUNTING SOFTWARE PRODUCT

У статті досліджено стан вітчизняного ринку бухгалтерських програмних продуктів. Метою дослідження є аналіз новітніх вимог до бухгалтерських програмних продуктів, що представлені на вітчизняному ринку, та визначення критеріїв їх вибору. Інформаційною базою дослідження стали наукові публікації українських і зарубіжних авторів, рекомендації експертів, а також матеріали підприємств, які представляють відповідні програмні продукти на ринку України. Проведений аналіз наукових публікацій останніх років показав, що в Україні, на відміну від інших країн, достатньо багато уваги приділяють вибору програмних продуктів, серед яких чільне місце досі займає російський софт. За результатами дослідження зроблено висновок про необхідність при виборі бухгалтерських програмних продуктів надавати перевагу тим з них, у яких: створений сучасний, простий і якісний інтерфейс користувача; використанні новітні інформаційні технології (хмарні і мобільні технології, штучний інтелект, блокчейн); забезпечена висока швидкість роботи і система безпеки даних; вбудовані гнучкі засоби аналізу та звітності; є можливість інтеграції з іншими системами і бізнес-додатками; передбачена можливість не лише гнучкої адаптації до особливостей конкретного бізнесу, а й вдосконалення його організації (бізнес-процесів) на основі впровадження програмних продуктів класу ERP. Відзначено вплив навчальних закладів, професійних бізнес-організацій, влади та інших зацікавлених сторін на популяризацію та просування українських бухгалтерських програмних продуктів. Актуальними напрямками подальших розвідок вважаємо перегляд вимог і критеріїв вибору бухгалтерських програмних продуктів як основи розробки моделі аналізу їх сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, пов'язаних з їх використанням (моделі SWOT-аналізу) в процесі цифрової трансформації бізнесу.

The article examines the state of the domestic market for accounting software products and the peculiarities of its development over the past decade. The aim of the study is to analyse the latest requirements for accounting software products available in the domestic market and to identify the prerequisites and criteria for their selection. The research utilized methods of analysis and synthesis of the chosen informational base; evaluation of the strengths and weaknesses of accounting software products, which allowed for the determination of selection criteria; comparison of various accounting software products based on a set of defined criteria; and generalization in formulating the research conclusions. The informational base of the study includes scientific publications by authors, expert recommendations, as well as materials from enterprises representing relevant software products in the Ukrainian market. The analysis of domestic and foreign scientific publications from recent years shows that, unlike in other countries, considerable attention is paid in Ukraine to the selection of software products, with Russian software still occupying a prominent position. Its promotion has been facilitated by a wide network of vendors, the possibility of using unlicensed versions by small and medium-sized enterprises, and the lack of effective state policy. The study concludes that when selecting accounting software products, preference should be given to those that feature a modern, simple, and high-quality user interface; utilize advanced information technologies (cloud and mobile technologies, artificial intelligence, blockchain); ensure high speed of operation and data security; have built-in flexible analysis and reporting tools; offer integration with other systems and business applications; and provide the possibility not only for flexible adaptation to the specific needs of a business but also for improving its organization (business processes) through the implementation of ERP-class software products. The influence of educational institutions, professional business organizations, government bodies, and other stakeholders on the promotion and advancement of Ukrainian accounting software products is also noted. The current directions for further research include revising the requirements and criteria for selecting accounting software products as the basis for developing a model to analyse their strengths and weaknesses, opportunities, and threats associated with their use (SWOT analysis model) in the process of business digital transformation.

Ключові слова: цифрова трансформація бізнесу, бухгалтерські програмні продукти, інформаційні технології в обліку, російський софт, "Вправо ERP", "MASTER:Бухгалтерія", "SAP Business One".

Key words: digital transformation of enterprises, accounting software products, information technologies in accounting, russian software, "Vpravno ERP", "MASTER:Bukhhalteriya", "SAP Business One".

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Цифрова трансформація різних сферах суспільного життя сьогодні набула глобальних масштабів. В цьому контексті діджиталізація бухгалтерського обліку на підприємствах різних галузей і розміру сьогодні є невідворотною, про що свідчать активні спроби використання сучасних інформаційних технологій від блокчейн і великих даних до штучного інтелекту та імерсивних технологій [1]. Однак рівень залучення підприємств до цього процесу дуже різниться. Для багатьох малих і, навіть, середніх підприємств він є доволі низьким [2]. Слід визнати, що стрімкий розвиток інформаційних технологій, постійне вдосконалення програмних продуктів для бізнесу, як і зростаючий рівень конкуренції, не-

обхідність досягти максимальної ефективності в управлінні бізнес-процесами підприємства, вплив кризових явищ на національну економіку, наявність невизначеності у зовнішньому середовищі, вимагають від вітчизняних підприємств застосування нових підходів до автоматизації бізнесу та використання сучасних інструментів для підвищення своєї конкурентоспроможності [3].

Цей процес, що масово розпочався з використання електронних таблиць, згодом перейшов на новий якісний рівень з впровадженням спеціалізованих програмних продуктів (бухгалтерських програм). Такі програмні продукти безумовно і безперервно вдосконалюються й набувають нові можливості в змаганні різних брендів за користувача. Їх вимоги давно формалізовані, але в

останні роки їх перелік поповнили нові, що заслуговують особливої уваги.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Розв'язання проблем вдосконалення бухгалтерських (облікових) інформаційних систем присвячені численні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів.

Як свідчить розгорнутий моніторинг публікацій в провідному фаховому зарубіжному журналі The International Journal of Accounting Information Systems, за 2000—2022 роки, наукові дослідження прямо пов'язані з проблемами, з якими професіонали з обліку стикаються на практиці [4]. Наприклад, Т. К. Srinath і S. Swathi вказують на відставання з автоматизацією обліку малих і середніх підприємств Індії [2]. Kitsantas, T. & Chytis, E. вивчають питання кібербезпеки у інформаційних системах бухгалтерського обліку [5]. Практично відсутні закордонні дослідження щодо вибору чи використання бухгалтерських програмних продуктів. Виняток складають окремі публікації щодо архітектури чи використання ERP-систем. Водночас в останні роки багато зарубіжних публікацій присвячені вивченню тенденцій розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку та перспективи використання в них новітніх інформаційних технологій [2; 4; 6].

Українські науковці також вивчають зазначені теми [1; 7; 8 та інші], однак незмінно звертаються до проблеми вибору бухгалтерських програм, що представлені на вітчизняному ринку. Зокрема Н. Бабурнич, А. Гаврилюк, Н. Краус, О. Гонтаренко, О. Клевець, В. Ратинський, В. Томчук розглядають ряд вітчизняних і зарубіжних розробок, а саме: "Акцент", "Бест-Звіт", "Дебет Плюс", "IT Підприємство", "Парус", "Master:Бухгалтерія", "SmartFin.UA", "BookKeeper", FinExpert, SAP ERP, Quincefin, "1C / BAS: Бухгалтерія" та деяких інших. Автори проводили аналіз їх переваг і недоліків, визначають сучасні тенденції та тренди розвитку [9; 10; 11; 12; 13]. Тобто тема вибору та використання бухгалтерських програмних продуктів залишається актуальною для дослідження в Україні.

Водночас поза увагою дослідників залишаються ряд важливих викликів, що постають перед вітчизняними підприємствами і мають безпосередній вплив на вибір ними бухгалтерських програмних продуктів та відволікають їх від вивчення питань впровадження сучасних технологій в бухгалтерські інформаційні системи.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є аналіз новітніх вимог до бухгалтерських програмних продуктів, що представлені на вітчизняному ринку, та визначення критеріїв їх вибору та використання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні переважна більшість зацікавлених осіб в різних країнах світу визнає необхідність цифрової трансформації бізнесу і обліку, зокрема. При цьому дослідники дотримуються думки, що будь-який бізнес, великий, малий чи мікро, повинен використовувати бухгалтерські програмні продукти для отримання точних

фінансових даних, швидшого прийняття рішень, легкого дотримання закону, забезпечення грошового потоку та ділових операцій без будь-яких перешкод [2]. Вони вважають, що такі програмні продукти є "незамінними інструментами для бізнесу будь-якого масштабу" [14]; автоматизація процесів бухгалтерського обліку, яка звільняють обліковий і управлінський персонал від рутинної роботи, дозволяє їм зосередитися на творчих процесах [7].

Одним з ключових питань автоматизації обліку є вибір відповідного програмного продукту. При цьому за останні тридцять років критерії вибору неодноразово визначали, переглядали, уточнювали. Можна стверджувати, що певний вплив на перелік таких критеріїв справили традиційні питання, що постають у процесі впровадження і використання бухгалтерських програмних продуктів, а саме: адаптації типової конфігурації до особливостей господарської діяльності, додаткові фінансові витрати та час на навчання персоналу, забезпечення періодичного сервісного обслуговування, витрати на щомісячну/щорічну абонентську плату, періодичне оновлення (завантаження релізів) тощо [10].

Щодо адаптації типової інформаційної системи до особливостей організації обліку на підприємстві, вона залежить від виду економічної діяльності, розміру підприємства, підходів до управління (фаховістю керівників), організації та рівня цифровізації бізнес-процесів, фінансової спроможності, розподілу посадових обов'язків, мотивації працівників (і не лише бухгалтерії) та інше. Треба визнати, що все перераховане та інше дійсно вимагає відповідних витрат, залученості персоналу тощо. Однак, зрештою, від всього перерахованого, як і від рівня цифровізації бізнес-процесів і обліку, зокрема, залежить конкурентоспроможність підприємства. Отже в цьому питанні треба досягти балансу між метою і витрат цифрову трансформацію бізнесу.

Зрештою, ключовими є такі критерії вибору програмного продукту для автоматизації обліку на підприємстві:

- обсяг фінансування (бюджет на впровадження);
- час на впровадження;
- відповідність законодавству в питаннях організації обліку, оцінки об'єктів, складання звітності і оподаткування;
- рівень інтеграції програмного продукту (окреме рішення або модуль у складі комплексного продукту);
- традиційний чи хмарний програмний продукт;
- використання новітніх технологій (наприклад, мобільних технологій, інтернету речей, штучного інтелекту, блокчейн);
- умови післяпродажного супроводження;
- провайдер і постачальник програмного забезпечення.

Крім зазначеного, вирішальне значення має спектр функціональних можливостей: від автоматизації окремих облікових завдань до комплексного їх рішення. При цьому з метою автоматизації обліку підприємства можуть використовувати як неспеціалізовані програмні пакети, що мають аналітичний апарат (насамперед Excel), так і спеціалізовані програмні продукти різного класу, призначені для:

- організації електронного документообігу;

- обліку окремих об'єктів;
- комплексного ведення обліку і складання регламентованої звітності;
- складання і передачі регламентованої звітності в контролюючі органи;
- інтегровані ERP-системи.

Вибір класу програмного продукту обумовлений різними факторами. Однак існують певні тенденції: наприклад ERP-системи традиційно обирають великі підприємства. Така практика характерна не лише для України, але й для інших країн світу [2].

На ринку бухгалтерських програмних продуктів представлені як локальні, так і міжнародні розробки. Наприклад в Польщі, за словами О. Клевець, значна частина компаній використовує програми таких світових гігантів, як SAP, Oracle або Microsoft Dynamics. Водночас зростає популярність локальних бухгалтерських програм, які надають більш адаптовані рішення для специфіки національного законодавства та бізнес-процесів. Все це відбувається на фоні прагнення замінити програмні продукти від "1С" на інші рішення [13].

В Україні склалася схожа ситуація. Однак, вибір між локальним і зарубіжним рішенням в останні роки набув особливого контексту. Він пов'язаний рішенням використовувати добре відомий, доступний за вартістю та забезпечений обізнаними фахівцями російський контент або альтернативний, новий програмний продукт в такій консервативній сфері діяльності як бухгалтерський облік.

Протягом попередніх тридцяти років серед бухгалтерських програмних продуктів на ринку України чільне місце виборолала і міцно тримає програма-фенікс, що була створена на платформі російської компанії "1С". Після її заборони до використання вітчизняними державними підприємствами у 2017 році вона відновила під брендом "BAS", згодом — "BAF" і досі успішно продовжує боротьбу за виживання.

На платформі "1С" розроблені програмні рішення всіх перерахованих вище класів. Вони зайняли всі відповідні ніші ринку в Україні. Цьому сприяла й широка мережа партнерів з багаторічним досвідом їх впровадження. Натомість компанії, які пропонують альтернативні локальні та зарубіжні бухгалтерські програмні продукти не мають відповідної партнерської мережі і підтримки, але працюють над вирішенням цієї проблеми. Наприклад, в Україні функціонують 46 навчальних центрів "MASTER:Бухгалтерія" [14]; 16 партнерів долучились до офіційного дистриб'ютора компанії "Soft Park" задля поширення програми класу ERP "Вправо" [15].

На розмах компанії за просування програмного забезпечення на платформі "1С" вказує й той факт, що в Україні була створена всеукраїнська громадська організація "Спілка автоматизаторів бізнесу", яка об'єднала "професіоналів в області автоматизації бізнесу, зацікавлених у розвитку сучасних інформаційних технологій, їх популяризації та ефективному використанні в різних галузях економіки" [16]. Навіть нині її членами є понад 300 компаній з різних регіонів України (Києва, Миколаєва, Львову, Дніпра, Одеси, Тернополя, Запоріжжя, Вінниці, Івано-Франківська, Полтави, Черкас, Суми, Хмельницьку, Нікополя, Мукачєва, Рівного, Харкова,

Луцька, Житомир тощо). Поза гарні слова Спілка просуває і продовжує просувати лише програмні продукти від "1С" та деякі додатки до них.

Зважаючи на популярність бухгалтерських програмних продуктів на платформі "1С", до їх поширення ще з кінця 1990-х років почали долучатись, навчальні заклади України, в яких проводилась підготовка бухгалтерів (від коледжів до університетів). Навіть, навчання на бухгалтерських курсах подекуди проводились на базі програми "1С: Бухгалтерія". Багато наукових досліджень викладачів і студентів були присвячені питанням покращенню методики викладання дисципліни "Інформаційні системи і технології обліку", а також вдосконаленню первинного обліку, обліку об'єктів і процесів, аудиту і аналізу окремих об'єктів і звітності на підприємствах різних галузей і розміру, пошуку нових можливостей для оптимізації роботи бухгалтера, створення автоматизованих робочих місць та інше — на основі програмних продуктів на платформі "1С".

Іншим фактором популярності бухгалтерських програмних продуктів від "1С" була і залишається можливість встановлення і використання їх "зламаної" (нелицензованої) версії з дешевим обслуговуванням, доступним для мікро — і малих підприємств (аналіз цього варіанту автоматизації обліку виходить за межі даної статті, однак зважаючи на це, далі будемо орієнтуватись тільки на ті компанії, для яких він є неприйнятним).

У підсумку, нині однією з ключових вимог до кандидатів на різні посади у сфері бухгалтерського обліку (від обробки первинних документів до головного бухгалтера) у понад 90 % пропозицій є вміння на високому рівні працювати в програмі "1С". Серед компанії-роботодавці, де для обліку використовують ці програмні продукти, є малі, середні і, навіть потужні компанії (наприклад компанії "Альянс будівельників України", "Бритіш Американ Тобакко Україна", "Ajax Systems", "Delivery-Auto", "Нова Пошта", торгово-виробнича ГК "Бізнес-Холдинг", "Укртеплоенергоремонт", агропромисловий холдинг "Астарта" та інші) [17].

Все це стримувало розвиток українського ринку спеціальних програмних продуктів для бізнесу.

Вперше, широкого розголосу питання про припинення використання російського програмного продукту вітчизняними підприємствами, його безпековий і етичний характер набуло у 2014 році. Однак первинні спроби запровадити санкції щодо компаній і торговельних марок російського походження мали місце лише у 2017 році. Указ Президента України ввів заборону використовувати програмні продукти країни-агресора державними компаніями, але для інших організацій його положення мали лише рекомендаційний характер. Не зважаючи на застереження Служби безпеки України про існуючі загрози для бізнесу і безпеки України (всі оновлення проходять через російські сервери, а всі зібрані дані росіяни можуть використати для підризу української економіки) [11], лише невелика кількість вітчизняних підприємств відмовились від програмних продуктів на платформі "1С".

За словами О. Стрельникова, точну кількість активних компаній-користувачів продуктів "1С" в Україні важко оцінити, зокрема, через значний обсяг використання їх піратських копій, проте на момент накладання

Таблиця 1. Порівняльна характеристика програмних продуктів класу ERP на платформі "1С" та "Вправно"

Характеристики	«BAS ERP»	«Вправно ERP»
Бухгалтерський облік	+	+
Підтримка декількох валют	+	+
Управління запасами	+	+
Складський облік	+	+
Кадровий облік	+	+
Розрахунок зарплати, відпустки, лікарняних та ін.	+ / -	+
Управління торгівлю, послугами та виробництвом	+	+
Регламентована звітність	+	+
Інтеграція з іншими програмними продуктами	+	+
Аудиторський слід даних	-	+
Багатомовність даних/інтерфейсу	-	+
Різні стандарти звітності	-	+
Дозволено використання у держустановах	-	+
Здача податкової звітності з програми	-	+
Вебсервіс, додатки для Android та iOS	-	+
Програмний PPO (ПРРО)	-	+
Single sign-in (Google, Facebook, AD)	-	+
Проста кастомізація	-	+
Управління проєктами	-	+

Джерело: на основі [19].

санкцій ця цифра сягала до 500 тисяч [18]. Як виявилось, відмова від російського софту для більшості українських підприємств була і залишається проблемою. Для цього декілька причин [11; 18], але вважаємо необхідним зупинитись лише на окремих з них.

Нині все більшої популярності набувають спеціалізовані програмні продукти, які здатні вирішувати не тільки окремі завдання, а й автоматизувати управління ресурсами організації загалом, забезпечувати аналіз та планування діяльності організації, — це програмні продукти останньої групи. Знаковим є вихід на український ринок кількох ERP-систем, які орієнтовані на середні і малі підприємства (наприклад, "SAP Business One", "MASTER:Бухгалтерія" та "Вправно: ERP"). Водночас для мікро-, малих і багатьох середніх підприємств все ще актуальними залишаються й інші, простіші за функціоналом і інтерфейсом та дешевші види програмних продуктів. Тому рішення щодо відмови від програм на платформі "1С" і переходу на нове програмне забезпечення стосується підприємств різного розміру і є доволі складним. В цьому випадку вибір пов'язаний з порівнянням функціональних можливостей базової програми (що використовується, до якої звикли працівники бухгалтерії та інших підрозділів підприємства) і з іншими системами; необхідністю перенести бази даних зі старої системи до нової та перенавчати персонал.

Слід погодитись з О. Гонтаренко [10], в останні роки ситуація істотно змінилась — розробники українських програмних продуктів невпинно працюють над їх розробкою та вдосконаленням. Як результат, вони не поступаються російським аналогам, а інколи й перевершують їх, оскільки в більшій мірі відповідають новим запитам користувачів. До прикладу, порівняння програмних продуктів класу ERP на платформі "1С" та "Вправно" свідчить не на користь першої з них (Табл. 1).

Корисною є можливість інтеграції ERP-систем з різними програмними продуктами інших компаній. Наприклад, розробники пропонують інтеграцію "BAS ERP" з системами електронного документообігу, торговельними майданчиками, зі службами доставки тощо [19]. Така можливість ніби розширює функціонал програмного продукту та підвищує його рейтинг і, водночас, впливає на рейтинг відповідних компаній-партнерів та/або їх додатків. Сьогодні такий вплив є доволі неоднозначним і ставить під сумнів соціальну відповідальність компанії.

До переваг "BAS ERP" вендори також відносять "налаштування відповідності рахунків і оборотів регламентованого і міжнародного обліку" [20; 21]. Однак, програмні продукти від компанії "SAP" мають більш широкий і гнучкий алгоритм використання кількох валют в обліку і звітності, вибору системної валюти та валюти розрахунків для кожного контрагента, інші умови використання іноземних валют.

Існують й інші особливості (переваги чи недоліки) використання "BAS ERP" та інших програмних продуктів на платформі "1С".

Наприклад, в цій програмі вибір мови інтерфейсу не гарантує її коректне використання. Якщо обрати україномовний варіант, у повідомленнях можна побачити і українські, і російські слова (наприклад, головне меню, правила відображення в міжнародному обліку подані українською мовою, а план рахунків — російською мовою). В підсумку навіть у одному робочому вікні доволі часто використані обидві мови. Це лише одна з ознак якості програмного інтерфейсу та поваги до користувачів.

До переваг спеціальних програмних продуктів, зокрема "BAS ERP", часто відносять гнучкість системи та її здатність до адаптації "під конкретну специфіку бізнес-процесів компанії" або до "потреб вашої організації".

[13; 20; 21]. На нашу думку, така перспектива може бути цікавою лише для консервативної моделі бізнесу. Натомість, впровадження ERP-систем відкриває для підприємства можливість для інтенсифікації розвитку та пошуку кращих рішень щодо організації його діяльності через вдосконалення саме бізнес-процесів. Важливо скористатись такою перспективою і поєднати процеси цифровізації та реорганізації бізнесу.

Зрозуміло, що це потребує відповідного бюджету і, крім того, далеко не всі програмні продукти та їх вендори здатні забезпечити таку перспективу. Унікальні можливості щодо цього надає впровадження ERP-систем від компанії "SAP" (зокрема, SAP Business One). Для міжнародної бізнес-спільноти статус користувача програмних продуктів на платформі SAP є ознакою успішного, чесного бізнесу і надійного партнера. Досягнення подібного результату, принаймні на рівні України, вітчизняними компаніями-розробниками програмних продуктів для бізнесу буде високим результатом. Саме через це вивчення досвіду компанії "SAP" варто приділити особливу увагу. Реальний крок в цьому напрямку зробили розробники програм "Вправно" та "MASTER:Бухгалтерія" [14; 15].

Отже для українського ринку програмних продуктів для бізнесу характерні високий рівень конкуренції, потреба у комплексних рішеннях з автоматизації бізнесу, орієнтація на хмарні технології, вихід на ринок багатьох невеликих компаній з власними рішеннями, розширення опцій додаткового сервісу [8]. До переваг сучасних програмних продуктів, крім широкої функціональності, підтримки різних видів оподаткування і регулярності оновлення з урахуванням змін законодавства, відносять:

- простий інтерфейс користувача;
- вбудовані засоби аналізу та звітності;
- високу швидкість роботи;
- ефективну підтримку клієнтів;
- легку інтеграцію з іншими системами;
- можливість роботи в хмарі;
- використання штучного інтелекту
- та інше [1; 12; 13 та ін.].

Крім того, важливим фактором переходу з програм, що розроблені на платформі "1С", на новий програмний продукт є наявність спеціального модуля для перенесення бази даних з старої системи до своєї [14; 15; 18]. Таку можливість надають практично всі розробники українського софту.

На завершення нашого дослідження зауважимо, що зміна ландшафту цифровізації бізнесу і, зокрема обліку, оподаткування, звітності, їх контролю, аудиту і аналізу в Україні в значній мірі залежить від активної позиції закладів вищої освіти. Саме вони, насамперед, формують у майбутніх фахівців розуміння критеріїв вибору, вимог, переваг і недоліків програмних продуктів, навичок їх використання.

З іншої сторони, надзвичайно важливою є думка професійної бухгалтерської спільноти і готовність до змін, навчання і підвищення кваліфікації окремих фахівців. При цьому треба віддати належне Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України, яка за підтримки партнерів протягом останніх років на численних заходах залучає розробників програмних продуктів,

представників регуляторних установ, бізнесу, наукових кіл і професійних організацій до обговорення проблеми використання російського софту в Україні та пошуку шляхів її розв'язання.

Вирішенню завдання популяризації українського програмного забезпечення та позбавлення його зневажливого епітету "аналог" присвячене проведення низки шоурумів українського програмного забезпечення "Своє.ІТ". На заходах були представлені вітчизняні бухгалтерські програмні продукти "Вправно ERP", "MASTER:Бухгалтерія", "Універсал 9.0", "БукКіпер", "Дебет Плюс" та інші. В рамках проєкту проходять панельні дискусії за участі експертів галузі для обговорення, зокрема, питань взаємодії влади та бізнесу для промоції і розвитку українського софту. 14 червня 2024 року на другому шоурумі українського програмного забезпечення офіційно, за участі Міністерства цифрової трансформації України, був підписаний Маніфест українських розробників ПЗ [22].

Співпраця всіх зацікавлених сторін — розробників програмних продуктів, професійних бізнес-організацій, навчальних закладів, влади і бізнесу дозволить виправити ситуацію на ринку програмних продуктів та їх використання в Україні. Варто й надалі активно моніторити ситуацію з цифровою трансформацією бізнесу в Україні і активно працювати задля посилення її економічної спроможності, безпеки та незалежності.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Питання автоматизації інформаційних систем обліку є актуальними як в Україні, так і за її межами. Більшість досліджень спрямовані на вирішення конкретних практичних проблем у цій сфері. За результатами проведеного дослідження можемо зробити наступні висновки.

Цифрова трансформація бізнесу є невідворотною, однак, рівень залучення до цього процесу підприємств значно різниться. Одним зі стримуючих факторів є широке визнання та підтримка бізнесом в Україні російського софту. Водночас він програє сучасним бухгалтерським програмним продуктам за рядом важливих характеристик, серед яких: швидкість виконання завдань, якість інтерфейсу, впровадження новітніх інформаційних технологій, мобільний застосунок, робота у різних операційних системах, здача звітності електронно у вигляді без використання спеціальних електронних додатків, вбудовані гнучкі засоби аналізу та звітності тощо. Крім того, окремі характеристики програмних продуктів, які традиційно відносили до переваг, нині слід оцінювати більш обережно з урахуванням перспектив розвитку бізнесу. Зокрема, гнучкість програмного продукту та його здатність до адаптації з урахуванням особливостей певного підприємства відповідає консервативному підходу до автоматизації і забезпечує лише частковий ефект.

На українському ринку існує значна кількість альтернативних програмних продуктів, які можуть замінити російські аналоги, зокрема ERP-системи від компаній SAP, "Вправно", "MASTER:Бухгалтерія". Ці продукти забезпечують не лише базовий функціонал, а й інші широкі можливості і відповідають сучасним вимогам

бізнесу. При цьому швидко розвиваються і легше адаптуються до нових вимог.

З огляду на значення задля економічної безпеки України та виправлення ситуації на ринку бухгалтерських програмних продуктів потрібна синергія всіх зацікавлених сторін і, зокрема, навчальних закладів, організацій, що об'єднують професійних бухгалтерів і аудиторів, органів влади. Формування у бізнесу розуміння перспектив цифрової трансформації на основі впровадження сучасних, адекватних програмних продуктів може бути тривалим процесом, але незворотнім.

Досягнення цієї мети визначає актуальні напрями подальших наукових розвідок, а саме: перегляд вимог і критеріїв вибору спеціальних програмних продуктів для обліку як основи цифрової трансформації бізнесу з акцентом на створення оптимальних умов для розвитку бізнесу. Існує необхідність у розробці моделі SWOT-аналізу програмних продуктів, яка передбачатиме аналіз їх сильних і слабких сторін продуктів, можливостей та загроз, пов'язаних з їх використанням, з урахуванням розширеного спектру критеріїв вибору.

Література:

1. Король С.Я., Ромашко О.М. Штучний інтелект у бухгалтерській діяльності. *Scientia Fructuosa*. 2024. № 2. С. 145—157. [https://doi.org/10.31617/1.2024\(154\)08](https://doi.org/10.31617/1.2024(154)08).
2. Srinath T. K., Swathi S. Trends in Accounting Information System: Opportunities and Challenges in MSMes. *The Journal of Contemporary Issues in Business and Government*. 2022. 28(3). 658-668.
3. Albuquerque F., Dos Santos P.G. Recent Trends in Accounting and Information System Research. *A Literature Review Using Textual Analysis Tools*. *FinTech*. 2023. 2. 248—274. <https://doi.org/10.3390/fintech2020015>.
4. Cram W.A., Wang T., Yuan J. Cybersecurity Research in Accounting Information Systems: A Review and Framework. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*. 2023. 20 (1). 15—38. <https://doi.org/10.2308/JETA-2020-081>.
5. Kitsantas T., Chytis E. Blockchain Technology as an Ecosystem: Trends and Perspectives in Accounting and Management. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*. 2022. 17 (3). 1143—1161. <https://doi.org/10.3390/jtaer17030058>.
6. Slavinskaite N. Automation of accounting processes: Case study of the companies in Lithuanian. *Global Journal of Business Economics and Management: Current Issues*. 2022. 12 (3). 316—325. <https://doi.org/10.18844/gjbem.v12i3.7046>.
7. Король С., Ключко А. Цифрові технології в обліку й аудиті. Держава та регіони. Серія "Економіка та підприємництво". 2020. № 1. С. 170—176. <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-1-29>.
8. Бабурнич Н. Автоматизація обліку бізнес-процесів у торгівлі: проблеми, етапи здійснення та огляд програмних рішень. *Трансформаційна економіка*. 2024. № 2 (07). С. 7—12. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-7-1>.
9. Гаврилюк А.Р., Краус Н.М. Автоматизація бухгалтерського обліку: переваги, особливості впровадження, огляд інформаційних систем. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті:

тези доповідей XLVI Міжнар. наук. студ. конф., м. Полтава, 25 квітня 2023 р. Полтава: ПУЕТ, 2023. С. 103—106.

10. Гонтаренко О. Українська програма бухобліку замість російського ПЗ. URL: <https://gb.expertus.com.ua/recommendations/192>.

11. Клевець О. Як ефективно використовувати МСФЗ у програмному забезпеченні 1С (BAS). *Фінансова Академія Актив*. Дата публікації: 10.04.2024. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/msfo-v-1c>.

12. Ратинський В.В. Інформаційні технології в бухгалтерському обліку. Перспективи та проблеми. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 4/1. С. 17—20. [https://doi.org/10.37634/efp.2021.4\(1\).3](https://doi.org/10.37634/efp.2021.4(1).3).

13. Клевець О. Погляд на бухгалтерські програми у Польщі: інновації та перспективи. *Фінансова Академія Актив*. Дата публікації: 22.05.2024. URL: <https://finacademy.net/materials/article/buhgalterskie-programmy-v-polshe>.

14. Офіційний сайт компанії "IT-Enterprise". Дата доступу: 30.07.2024. URL: <https://masterbuh.com/>.

15. Офіційний сайт компанії "Soft Park". Дата доступу: 30.07.2024. URL: <https://softpark.com.ua/>.

16. Офіційний сайт Громадської організації "Спілка автоматизаторів бізнесу". Дата доступу: 30.07.2024. URL: <https://unionba.com.ua/about-union>.

17. Сайт пошуку роботи №1 в Україні "Work.ua". Дата доступу: 30.07.2024. URL: <https://www.work.ua/>.

18. Стрельников О. "1С" розбрату. Як російська система автоматизування бізнесу вкорінилась в Україні — розслідування DOU. Дата публікації: 27.04.2022. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/what-is-happening-with-1c-in-ukraine/>.

19. Альтернатива 1С (BAS). Офіційний сайт компанії "Codejig". Дата доступу: 30.07.2024. URL: <https://www.codejig.com/uk/bas-1c/>.

20. Інтеграція систем з BAS. Офіційний сайт компанії "FinSoft". Дата доступу: 03.08.2024. URL: <https://finsoft.ua/ua/uslugi/integration>.

21. Офіційний сайт компанії "Проком". BAS ERP. Дата доступу: 30.07.2024. URL: <https://csoprocom.com.ua/bas/bas-erp/>.

22. Офіційний сайт платформи "Своє.ІТ". Дата доступу: 06.08.2024. URL: <https://www.svoe.it/>.

References:

1. Korol, S. and Romashko, O. (2024), "Artificial intelligence in accounting", *Scientia Fructuosa*, vol. 2, pp. 145—157. [https://doi.org/10.31617/1.2024\(154\)08](https://doi.org/10.31617/1.2024(154)08).
2. Srinath, T. K. and Swathi, S. (2022), "Trends in Accounting Information System: Opportunities and Challenges in MSMes", *The Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, vol. 28 (3), pp. 658—668.
3. Albuquerque, F. and Dos Santos, P.G. (2023), "Recent Trends in Accounting and Information System Research", *A Literature Review Using Textual Analysis Tools*. *FinTech*, vol. 2, pp. 248—274. <https://doi.org/10.3390/fintech2020015>.
4. Cram, W.A., Wang, T. and Yuan, J. (2023), "Cybersecurity Research in Accounting Information Systems: A Review and Framework", *Journal of Emerging*

Technologies in Accounting, vol. 20 (1), pp. 15—38. <https://doi.org/10.2308/JETA-2020-081>.

5. Kitsantas, T. and Chytis, E. (2022), "Blockchain Technology as an Ecosystem: Trends and Perspectives in Accounting and Management", Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research, vol. 17 (3), pp. 1143—1161. <https://doi.org/10.3390/jtaer17030058>.

6. Slavinskaite, N. (2022), "Automation of accounting processes: Case study of the companies in Lithuanian", Global Journal of Business Economics and Management: Current Issues, vol. 12 (3), pp. 316—325. <https://doi.org/10.18844/gjbem.v12i3.7046>.

7. Korol, S. and Klochko, A. (2020), "Digital technologies in accounting and auditing", State and regions. Series: Economics and Business, vol. 1, pp. 170—176. <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-1-29>.

8. Baburnych, N. (2024), "Automation of business process accounting in trade: problems, stages of implementation and overview of software solutions", Transformational Economy, vol. 2 (07), pp. 7—12. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-7-1>.

9. Gavrilyuk, A.R. and Kraus, N.M. (2023), "Automation of accounting: advantages, features of implementation, overview of information systems", Aktual'ni pytannya rozvytku nauky ta zabezpechennya yakosti osvity u XXI stolitti: tezy dopovidey XLVI Mizhnar. nauk. stud. konf. [Current issues of the development of science and ensuring the quality of education in the 21st century: theses of reports of the 25th International Scientific Student Conference], PUET, Poltava, Ukraine, pp. 103—106.

10. Gontarenko, O. (2022), "Ukrainian accounting program instead of Russian software", available at: <https://gb.expertus.com.ua/recommendations/192> (Accessed: 27 Jul. 2024).

11. Klevets', O. (2024), "How to effectively use IFRS in 1S (BAS) software", Financial Academy Active, available at: <https://finacademy.net/ua/materials/article/msfov-1c> (Accessed: 27 Jul. 2024).

12. Ratynskyi, V. (2021), "Information technologies in accounting. Prospects and problems", Economics. Finances. Law, vol. 4/1. [https://doi.org/10.37634/efp.2021.4\(1\).3](https://doi.org/10.37634/efp.2021.4(1).3).

13. Klevets', O. (2024), "A look at accounting programs in Poland: innovations and prospects", Financial Academy Active, available at: <https://finacademy.net/materials/article/buhgalterskie-programmy-v-polshe> (Accessed: 25 Jul. 2024).

14. Official site of the company "IT-Enterprise" (2024), available at: <https://masterbuh.com/> (Accessed: 27 Jul. 2024).

15. Official site of the company "Soft Park" (2024), available at: <https://softpark.com.ua/> (Accessed: 27 Jul. 2024).

16. Official website of the Public Organization "Union of Business Automatizers" (2024), available at: <https://unionba.com.ua/about-union> (Accessed: 30 Jul. 2024).

17. Job search site No.1 in Ukraine: "Work.ua" (2024), available at: <https://www.work.ua/> (Accessed: 30 Jul. 2024).

18. Strelnykov, O. (2022), "1C" of discord. How the Russian business automation system took root in Ukrai-

ne — DOU investigation", available at: <https://dou.ua/lenta/articles/what-is-happening-with-1c-in-ukraine/> (Accessed: 30 Jul. 2024).

19. Official site of the company "Codejig" (2024), "Al'ternatyva 1S (BAS)", available at: <https://www.codejig.com/uk/bas-1c/> (Accessed: 30 Jul. 2024).

20. Official site of the company "FinSoft" (2024), "Integration of systems with BAS", available at: <https://finsoft.ua/ua/uslugi/integration> (Accessed: 03 Aug. 2024).

21. Official site of the company "Prokom" (2024), "BAS ERP", available at: <https://csoprocom.com.ua/bas/bas-erp/> (Accessed: 30 Jul. 2024).

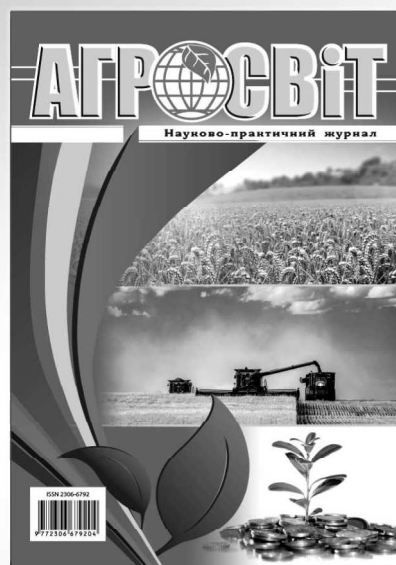
22. Official site of the platform "Svoye.IT" (2024), available at: <https://www.svoe.it/> (Accessed: 06 Aug. 2024).

Стаття надійшла до редакції 16.08.2024 р.

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292